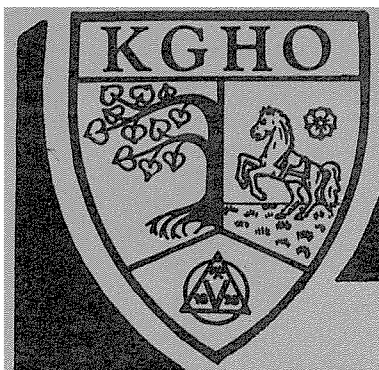

ZPRAVODAJ

Klub genealogů a heraldiků Ostrava Domu kultury ROH VŽSKG

číslo 34

OBSAH

Jiří Spěváček: Metodické předpoklady a praktické přístupy při zpracování pozdněstředověké problematiky (K diskusi o knize „Václav IV. K předpokladům husitské revoluce“, Praha 1986)

Karel Müller: Známé — neznámé privilegium na pečeť pro Říkovice z roku 1554

Robert Janák: Nad studiem dějin českého osídlení severoamerického státu Texas

Drahomír Strnadel: Albert J. Blaha

Z heraldikova zápisníku — Miroslav Pavlů: Náhrobník s převráceným erbem v Uhřicích na Kyjovsku

Do vaší knihovny

Z činnosti klubu

Adresy autorů:

PhDr. Jiří Spěváček, CSc., Ústav čs. a světových dějin ČSAV, Vyšehradská 49, 128 26 Praha 2

PhDr. Karel Müller, Státní oblastní archiv, Sněmovní 1, 746 22 Opava

Robert Janák, 545 Threadneedle, Beaumont, Texas 77705, USA

Drahomír Strnadel, 744 01 Trojanovice 545

Miroslav Pavlů, Polní 4574/47, 760 05 Gottwaldov 5

ZPRAVODAJ — vydává Klub genealogů a heraldiků Ostrava DK ROH Vítkovic. Řídí PhDr. Karel Müller s redakční radou. Zodpovědný redaktor Vladimír Markl. Grafická úprava Eduard Rašfák. Veškeré články, drobné příspěvky a jinou korespondenci zasílejte laskavě na adresu: KGHO, pošt. schr. 217, 729 17 Ostrava 1. Schváleno k tisku odborem kultury NVO č. o 380724387 ze dne 14. 12. 1987. Uzávěrka č. 34 byla 30. 3. 1988.

Na titulní straně: Detail erbu z náhrobníku J. K. Jägera (reprodukováno obráceně; k článku M. Pavlů)

Na zadní straně: Erby Kryštofa Karla Podstatského z Prusinovic, pána na Zlíně (verze z r. 1627) a jeho druhé manželky Anny Salomeny Jägerové z Poyssbrunnu

Metodické předpoklady a praktické přístupy při zpracování pozdně středověké problematiky

(K diskusi o knize „Václav IV. K předpokladům husitské revoluce“, Praha 1986)

V úvodu svého příspěvku bych rád poukázal na úvahu o knize jako takové, jak ji vyjádřil dnes již světově proslulý medievista Umberto Eco v historickém románu „Il nome della rosa“, v českém překladu „Jméno růže“, Praha 1985:

„Dobro knihy je v tom, že je čtena. Kniha je vytvořena ze znaků, které mluví o jiných znacích, které mluví o skutečných věcech. Bez očí, které ji čtou, je kniha jen souhrnem znaků, které ze sebe vydávají pojmy, a je tudíž němá.“

K tomuto pozoruhodnému postřehu italského vědce (semiologa a literárního estetika) připojím svůj vlastní názor o knize, zvláště o knize historické, pojednávající o dávné minulosti a rozkrývající složité, spletené a bouřlivé události. Postup při poznávání historické skutečnosti je obdobný úsilí člověka snažícího se pomocí kompasu vyznat se ve složitém terénu a hledat orientační body, jak se dopátrat správné cesty a cíle.

Soudím, že kniha o minulosti, o událostech, jež se sebehly před mnoha staletími, nemůže být pouhou skladbou zjištěných a ověřených faktů, těch tzv. kaménků, které mají vytvořit jakousi mozaiku, obraz minulosti (což je zcestné), ale musí čtenáři svou povahou, způsobem zpracování, naznačovat, jak složité a rozporuplné je hledání cesty k poznání minulých věků, jak nesnadné je dopátrat se historické pravdy, jak potřebné a poučné je poznávat povahu historických událostí, událostí skutečných a tudíž poznatelných ve své jevové podstatě, událostí pravděpodobných či událostí nejistých a ve své podstatě neprokazatelných jednoznačným způsobem. Zjednodušeně řečeno existuje zde trojvrství: jistota, pravděpodobnost a dohad.

Z toho, co jsem právě pověděl, plyne, že obraz o dávné minulosti (a nejen o dávné) musí být zevrubný, problémový a v mnohém dokonce problematický. Musí být myšlenkově otevřený a tedy provokující v pozitivním smyslu toho slova.

Jednoznačný, uzavřený, neproblémový a neproblematický obraz minulosti působí nutně šedivě, čtenáře neupoutá, nezaune tak, aby jeho barvy a stíny pochopil v plnosti jejich významu, aby ho způsob výkladu a líčení strhával do spletenosti historického dění a nutil jej k přemýšlení o smyslu minulosti, o historických analogiích, o příčinách a zdrojích vývoje lidstva i o dějinách vlastního národa.

Historická kniha má u čtenáře přispět k rozvíjení jeho vlastního historického myšlení, k poznání rozměru, který je integrální součástí skutečného lidství, k rozměru bez něhož člověk tápe a nechápe v plnosti to, čeho je svědkem v dění světa jako celku, tedy i minulosti nebo přesněji minulosti především, a ve svém vlastním životě.

Těchto několik myšlenek jsem chtěl říci úvodem, abych ozřejmil smysl toho, proč píše velké monografie o epoše lucemburské dynastie v českých zemích, proč

se snažím přiblížit se ideálu komplexního pohledu na historické dění v dávné minulosti našeho národa a proč tak činím formou burcující k přemýšlení o smyslu a významu historie pro život současného člověka.

V knize o dějinách se autor snaží o první řadě o to, aby se v maximálně možné míře přiblížil k vyličení a pochopení skutečného historického vývoje. Historické líčení je proto neustálou snahou o co možná aproximativní přístup k formulování historické pravdy, neustálým úsilím o dosažení objektivního poznání i pochopení historické minulosti v celé její složitosti a problematičnosti.

To jsou tedy, stručně řečeno, základní výchozí momenty, které mě po mnoha letech intenzivní práce na vydávání a analýze historických pramenů, především pramenů diplomatické povahy, přivedly k tomu, abych vytvořil panoramatické pohledy na významnou epochu starších českých dějin z evropského horizontu prisma-tem velkých historických osobností lucemburské dynastie.

V souvislosti s tímto úsilím jsem se snažil postihnout hlavní rysy mentality profilujících aktérů historického dění, kteří do značné míry působili svým myšlením a jednáním na průběh historického procesu. Poznání hlubšího smyslu a funkce mentality ve vývoji myšlení a jednání politicky a mocensky aktivních individualit je dnes novým zdrojem historického bádání směřujícího k hlubšímu poznání vnitřních zákonitostí společenského vývoje. Impuls k dalšímu prohloubení studia tímto směrem dává v posledních letech teoreticky fundované dílo, které ve dvou rozsáhlých monografiích zpracoval francouzský vědec profesor Jean Delumeau (*La Peur en Occident, XIVe — XVIIIe siècles*, Paris, Fayard 1978, a naposledy komplexně pojaté dílo: *Le péché et la peur. La culpabilisation en Occident, XIIIe — XVIIIe siècles*, Paris, Fayard 1983, vyšlo v říjnu 1984, 741 stran).

Pojem mentality je dnes již teoreticky zpracovaný, i když se jej někteří autoři snaží relativizovat a zneužívat pro zdůrazňování idealistického názoru na dějinný vývoj. Mentalita zahrnuje způsob myšlení a chápání úlohy člověka v dané historické epoše, jeho názory na společnost v níž žije, na politické a kulturní dění, na život a okolní svět a problémy s tím spojené, jako sledování společných duchovních postojů, společenských nálad a proměn životního stylu. O některých těchto aspektech pojednává nejnověji sborník studií „Mentalität und Alltag im Spätmittelalter. Mit Beiträgen von Werner Goetz, Franz Irsigler, Juliane Kummell, Ernst Schubert und Heide Wunder. Hrsg. von Cord Meckseper und Elisabeth Schraut, Göttingen 1985, 131 stran.

Nový přístup v chápání a poznání historické reality a předpokladů historického vývoje studiem mentality významných osobností i společenských skupin a tříd, zvláště v epoše pozdního středověku, umožňuje pro-

hloubení dialektického chápání dějinného vývoje a přispívá k zevrubnějšímu poznání dialektické (zpětné) vazby mezi společenskou základnou a příslušnou nadstavbou. Rozhodujícím východiskem je poznání hospodářsko-sociální základny historického procesu, jeho působení na myšlení a jednání profilujících osobností dějin. Poznání jejich mentality ovlivňující zpětně hospodářské, politické a kulturní dění zdůrazňuje dialektickou povahu historického vývoje a je hlubším zdrojem pochopení procesu. Nové formy takového poznání jsem se pokusil uplatnit v souvislosti s novými přístupy při studiu myšlení a jednání předních osobností lucemburské dynastie a doplnit je drobnými medailónky o mentalitě osobností z okruhů hlavních dějinných aktérů.

V daných souvislostech je třeba si uvědomit, že pro pochopení všech vývojových trendů nabývají zvláštní důležitosti i prameny hmotné povahy, zejména umělecká díla všeho druhu. Jejich rozbor poskytuje nečekané možnosti nového poznání, zejména přiblížení významných svědectví o životě a citění dávných společností lidského rodu celých epoch. Je to tím cennější poznání, jestliže si uvědomíme, že středověká kultura a její písemné i hmotné projevy a doklady se nevyvíjely jen izolovaně, ale v širších souvislostech s myšlením a životním stylem celé středověké latinské Evropy, na základě sdělnosti několikajazyčných vrstev (např. v českých zemích lze hovořit o kulturním trilingvismu — latině, češtině a němčině) a ve spojení různorodých specifických oblastí s rozdílnou vývojovou dynamikou (Itálie — Francie — střední Evropa — Byzance). Z tohoto poznání je patrné, že právě dějiny kultury v širokém záběru poskytují jedinečný a bohatý soubor pramenů k poznání kvalit a rozdílů v mentalitě.

Kulturní dění je tedy takřka nevyčerpatelným zdrojem živého svědectví tvořivosti lidského ducha, aktivního podílu myslitelů a umělců na poznání a pochopení hloubky a různosti lidského faktoru v dějinném procesu, kdy se vytvářely a neustále vytvářejí specifické struktury ovlivňující myšlení, jednání, životní postoje a pocity lidského společenství té které historické epochy.

Specifičnost středověké kultury, zvláště v její kulminací vývojové fázi ve 13. a 14. století, kdy se s definitivní platností upevnil feudální společenský systém, je neodmyslitelně poznamenána silným morálním akcentem. Veškerá lidská činnost v epoše rozvinutého feudalismu tkvěla hluboce v mravních kritériích, v nichž vůdčím principem byl nesmiřitelný zápas mezi dobrem a zlem. V tomto zápase měla zvláštní úlohu myšlenka lidské spásy, eschatologie, přenášena ve shodě s církevní ideologií do předpokládaného transcendentna. S myšlenkou posmrtného života, ráje, očistce nebo pekla, byla co nejúže spjata celá středověká filozofie, ovládaná základními teologickými dogmaty. A právě epocha 14. století vnesla do tohoto dogmatického způsobu myšlení nejzávažnější trhliny v souvislosti s ostrou kritikou církevních praktik a s probuzeným živým zájmem především o pozemský život a úděl člověka, spojený s pocitem přirozených lidských radostí a štěstí a s určitým pohledem na otázky pozemského cíle bytí lidské společnosti. V tom spočívá epochální význam raně humanistických myšlenek, uzemňujících život pozdně středověké epochy.

Druhá polovina 14. století byla ve střední Evropě ve znamení silně rozvinuté hereze, zaštitěné husitskou ideologií. V oblasti studia mentality tohoto období začíná pronikat do popředí mimořádný zájem o soudobou

filozofii, zvláště v minulosti se střetáním myšlenek o původu ideí, nominalismu a realismu. Odraz intenzivního zápasu poznamenal osudy řady učenců, působících na pražské univerzitě i mimo ni. Univerzita přitahovala zájem značného počtu hluboce vzdělaných mužů z mnoha zemí Evropy, hledajících a nalézajících v liberálním pražském prostředí vítané útočiště před pronásledováním papežskou inkvizicí, jemuž byli vystaveni v některých západních zemích Evropy.

Studium herezí je vynikajícím zdrojem poznání dalšího rozměru pozdněstředověké mentality lidí, a to nikoli jen mentality silných individualit, ale především mentality lidových skupin nebo dokonce masových hnutí. Subjektivně byla mentalita herezí ochrannou hrází mas proti kolektivnímu strachu, k jeho překonávání. Byla tedy svým způsobem nástrojem odboje proti starým formám mentality, přežívajícím v důsledku nové sociální kvality, nové společensko-náborové struktury, citlivě reagující na změnu obsahu starých pojmů v chápání společenské úlohy člověka v nově se vytvářející společenské situaci v nadstavbové oblasti feudálního systému. Tak se dosavadní studium herezí, orientované převážně na vlastní rozbor heretických učení a soustav, rozšiřuje o další rozměr — o studium působení těchto herezí na mentalitu politicky a ideologicky určujících jedinců a na analýzu jejich jednání pod vlivem náporu nositelů herezí. Zpětný odraz myšlení a ideologie ve vědomí lidí na společensko-sociální strukturu vede k docenění vlivu lidského faktoru (lidského myšlení) na sociální realitu.

Ze stručně naznačených aspektů jsem přistupoval k líčení a charakteristice změn v povahách předních společenských činitelů, zejména představitelů lucemburské dynastie a členů ideologického předvoje husitských myslitelů a kritiků soudobé společnosti, působících v epoše vlády českého a římského krále Václava IV. Tento postup předpokládal celoevropský nadhled na danou problematiku, aby bylo možné adekvátní ocenění myšlenkového přínosu husitství a jeho specifických myšlenkových přístupů v nové sociální realitě.

Přejdeme však k posouzení realizace naznačených teoreticko-poznávacích hledisek, uplatněných v monografiích o Václavu IV.

Již sám podtitul knihy bez jakýchkoli pochybností naznačuje, jaká problematika tvoří úběžník celé knihy. Nejde tedy zdaleka jen o životopisné dílo, ale o celý komplex dobových problémů, nazíraných z celoevropského horizontu. Pochopit a objektivně hodnotit postavu českého a římského krále Václava IV. bez pronikavé analýzy předpokladů husitství je právě tak zjednodušující, jako snaha pochopit tohoto Lucemburka třetí generace na českém trůnu bez přihlédnutí k poměrům v říši a v Evropě.

První česká komplexní monografie si činí nárok na objektivně podložený pokus o celostní pohled na život, vládu a dobu Václava IV. zbavený zjednodušujících negativistických hodnocení pozdněfeudální a buržoazně nacionalistické, zejména německé historiografie v jejich dílčích analytických studiích a pokusech o hodnocení.

Snažil jsem se podat široký a pokud to bylo v jednom svazku možné všestranný obraz Václavovy vlády a složitých mocensko-politických proměn jeho doby.

Metodicky bylo možné zpracovat téma několika způsoby: buď čistě faktograficky po linii převážně politických dějin bez snahy o dílčí zobecnění událostí (tento způsob zpracování dosud převládá) nebo jako ka-

leidoskopickou tříšť faktů (tak postupoval např. Josef Šusta v pokusu o vylíčení doby Karlovy), nebo esejisticky, volně na sebe navazujícími eseji (jak učinil např. historik sudetoněmeckého původu Ferdinand Seibt v díle *Karl IV. Ein Kaiser in Europa (1346–1378)*), nebo konečně encyklopedickým způsobem (jako tzv. *Handbuch* či *Nachschlagewerk*).

Zvolil jsem přístup komplexní, tj. zahrnující všechny složky života pozdněstředověké společnosti, a to ve dvou rovinách, chronologické a po tematických okruzích, jak se osvědčil při koncipování mé knihy o Karlu IV. Jedině tímto způsobem bylo možné vyhovět požadavku komplexního záběru. Od počátku jsem tedy považoval za nejprůkaznější způsob učinit základem výkladu a hodnocení listiny a diplomatický materiál v užším slova smyslu jako prameny primární povahy. Teprve při jejich nedostatku nastoupily kroniky.

Větší obtížnost při zpracování monografie o Václavu IV. (s jejím zpracováním jsem začal v roce 1976) byla způsobena skutečností, že jednak neexistuje svod základního diplomatického materiálu jako v případě monografie o Karlu IV. (*Regesta imperii VIII*), jednak chybí jakékoli předchozí, byť i jen torzovitě zpracovaný život a díla Václava IV. v potřebném rozsahu (jako tomu bylo v případě nedokončených monografií o Karlu IV. z pera Emila Werunského a Josefa Šusty). Prvním a zároveň posledním dílem orientovaným na systematické vylíčení Václavovy vlády je totiž dílo Pelclova z let 1788–1790.

Již z průpravných prací bylo zřejmé, že Václava IV. nelze v žádném případě podceňovat, i když byl do značné míry zastíněn tak výraznou osobností jako byl M. Jan Hus. Ukázalo se, že globální hodnocení je v případě Václava IV. vždy a jednoznačně jednostranné. Nastoupila tedy nutnost hodnocení jeho politického působení po etapách vývoje událostí a určení podmínek, v nichž Václav IV. vládl, politicky působil v říši, vystupoval v celoevropském dění a byl manipulován vnitřními a vnějšími politickými činiteli a vývojem dramatických událostí doma, v říši i v Evropě.

Václava IV. bylo proto nutné hodnotit především na úrovni srovnávání s jeho politickými partnery, oponenty a protivníky (Janem z Jenštejna, Zikmundem, Joštem, Prokopem, Janem Zhořeleckým a představiteli panské jednoty na straně jedné a říšskými kurfiřty, zejména Ruprechtem II. a III. Falckým, některými kardinály a papeži obojí obediencie (římské a avignonské) na straně druhé).

Závažným momentem ve vývoji Václavova lidského a politického profilu a osobních předpokladů pro výkon závažné státnické funkce byla celá škála prvků jeho výchovného procesu, nabývání politického rozhledu, politického citu, umění jednat s lidmi a umění řešit politické problémy podle jejich momentálního i perspektivního významu. Zvláště negativní úlohu tu plnil sám císař Karel IV. a Václavův hlavní vychovatel arcibiskup Jan Očko z Vlašimi, uplatňující specificky bigotní přístup k Václavově výchově, určený záměry a představami Karla IV. i Očkovými osobními plány udržet si přízeň císaře a získat ho pro Očkova synovce Jana z Jenštejna jako kandidáta na pražský arcibiskupský stolec bez ohledu na to, že pro takovýto politicky odpovědný úřad neměl Jenštejn ani minimální politické předpoklady.

Pro politický profil Václava IV. byla důležitá skutečnost, že jeho politická východiska a politickou taktiku určovaly především jeho neblahé zkušenosti s Jen-

štejnem, především Jenštejnovo fanaticky orientované církevně politické myšlení a praxe. Ta byla ono osudné omen politických začátků Václava IV.

Z nástinu uvedených skutečností plyne, že hodnocení osobnosti a vlády Václava IV. může být objektivní jedině na základě zkoumání vztahu kontinuity a diskontinuity dějinného vývoje celé epochy, a to ve středoevropském a zčásti celoevropském měřítku.

Proto i personalistické hledisko, ať jakkoli motivované a pojaté, nemůže vést v případě Václava IV. k objektivnímu poznání. To ostatně dokládají veškeré drobné i větší dílčí pokusy charakterizovat vládu a osobnost tohoto panovníka.

Profil osobnosti Václava IV. limitovaly tyto faktory:

1. Základním nedostatkem byla absence evropského rozměru jeho politické výchovy. K tomu přistupovaly rodné a dynastické poměry, jako nevraživost jeho macechy, císařovny Alžběty Pomořanské. Václav osiřel v necelých 17 měsících svého věku. Zanedlouho byl proti němu preferován jeho nevlastní bratr Zikmund. Následovaly uměle rozvířované rozpory mezi Václavem IV. a Zikmundem, živěné zbožňujícím vztahem císaře Karla IV. k jeho nástupci. Tyto skutečnosti zesilovaly rozpory mezi hlavními představiteli lucemburské dynastie, zejména neustálé spory s Václavovým bratrancem Joštem.
2. Nedostatek schopných, politicky prozíravých a oddaných politických rádčů, který byl prohlubován a zvýrazňován diktátorskými postoji a manýrami nemocného a tedy nenormálního epileptika Jenštejna. Vliv stárnoucích Karlových rádčů byl v dané situaci minimální.
3. Václavovy osobní vztahy k říšským knížatům, zejména kurfiřtům — volitelům římského krále. Z těch pak především k Ruprechtovi II. a III. Falckému. Šlo o osobní rozpory mezi Lucemburky a Wittelsbachy dávného data vzbuzující politickou a osobní nevraživost a politický defetismus Václava IV. a podporující i stupňující se jeho neschopnost jednat střídavě a diplomaticky. Tento prohlubující se stav vedl nakonec k útěku od povinností v říši, k praxi zastupování krále, což směřovalo k degradaci panovnické moci v říši.
4. Obecné krizové poměry v evropském měřítku, zvláště pak papežské schisma (1378 a 1409) a jeho politické a společenské důsledky.
5. Teprve v poslední řadě sehrály negativní úlohu Václavovy osobní vlastnosti, zapříčiněné a zesilované předchozími limitujícími skutečnostmi.
6. K těmto vlastnostem se pojily i zdravotní defekty Václava IV., jako sklon ke stoupající hysterii a chorobným psychickým stavům, jež se projevovaly zachvaty zuřivosti a nepřičetného vzteku, střídané stavy hluboké deprese a melancholie. Své vykonal v tomto směru i Václavův alkoholismus. Tyto stavy vedly pochopitelně k neschopnosti vytvářet politickou perspektivu a výstavbu panovnické moci.

Rozhodující politickou skutečností v dané situaci, posunující prudce dějinný vývoj v Českém království, bylo střetnutí panovnické moci s mocí vysoké šlechty. Úpadek královské moci v obou jejích složkách, české i říšské, doprovázený rozkladem církevního ústrojí i morálky, velkým papežským schismatem a pokračující celospolečenskou krizí, uvedl do pohybu proticírkevní hnutí, směřující k zásadní opravě společenského života. Toto opravné hnutí mělo kořeny v Čechách.

Základní ekonomickou příčinou všeobecné krize české společnosti byla krize hospodářské struktury v zemi zapříčiněná nerovnoměrným rozdělením pozemkového majetku jako hlavního zdroje feudální renty. Přebujelý, místy až 40% pozemkový majetek církve byl na překážku hospodářským zájmům a mocenskopolitickým ambicím vysoké šlechty v její úspěšně probíhající likvidaci panovnické moci (dvojí zajištění krále Václava IV.). Zároveň však přispíval k postupnému vyvlastňování hospodářské základny příslušníků nižší šlechty (mimo jiné politikou zcelování půdy vysoké šlechty) a k její sociální erozi. Nižší šlechta se tak stala obětí antagonismu vysoké šlechty a panovnické moci.

Ztráta ekonomické a v důsledku toho i sociální a politické rovnováhy v zemi, která nemohla být vyrovnaná zásahem centrální moci panovníka, který selhal, vedla nutně k situaci, kdy vysoká šlechta nastoupila kurz směřující k přerozdělení pozemkového vlastnictví v zemi. To byla podle mého soudu nejpodstatnější ekonomická příčina stále silnějších mocenských střetů, sociálního neklidu a boje o rozhodující moc v zemi. Hlavním aktérem v tomto zápasu byla vysoká šlechta, jejíž představitelé se semkli v panskou jednotu proti králi (1394). Tato jednotu byla signálem k dohodě o formulování prvotního stavovského politického programu české vysoké šlechty.

Úlohu české vysoké šlechty nelze v tomto zápase hodnotit negativně. Ve zřetelném zorném úhlu se jeví její společenská a politická angažovanost jako rozhodující mocenské vrstvy vládnoucí třídy, hájící na jedné straně nezadatelná práva české národní reprezentace a hrdého českého sebevědomí, pramenícího z předchozích úspěchů české státní politiky, na druhé straně spolu s tím usilující o získání rozhodující moci a politického vlivu v zemi na úkor královské moci a přebujelého majetku církve a jejích institucí. Rozsáhlý majetek církve, jejího světského panování a současného morálního úpadku se staly trnem v oku všech vrstev obyvatelstva země. To byl sice v Evropě obecný jev, v Českém království byl však pocíťován mnohem intenzivněji a bolestněji než jinde. Bylo zde totiž centrum říše, Praha, působila tu povaha husitské ideologie hlásající chudobu církve, převládala značná sociální a morální precitlivlost vlivem kazatelské činnosti reformátorů.

Zařímco v dosavadní velmi bohaté odborné literatuře o husitství a předpokladech jeho vzniku převládaly a byly akcentovány náboženské, ideologické, morální a posléze zvláště sociální proměny v předhusitském období, zůstávaly mocenskopolitické proměny uvnitř lucemburské dynastie do značné míry pozadí převážné většiny studií a článků. Pokud byly charakterizovány, dělo se tak zpravidla jen v příliš úzkých mezích a vývojových souvislostech české společnosti, bez výraznějšího zřetele k mocenskopolitickým vztahům v širším evropském kontextu. Ten však v knize zřetelně vymezuje evropský význam osobnosti Václava IV. jako nejen českého, nýbrž i římského krále, spojeného s rozsáhlým zázemím soudobého politického dění v Evropě.

Vraťme se však k základní otázce vývoje ekonomiky v českých zemích. Rozhodující a tedy podstatné změny v hospodářské i společenské oblasti zde byly vytvořeny již v průběhu 13. století, kdy se s definitivní platností upevnila feudální vztahy. Situaci je možné shrnout do dvou základních faktorů, tzv. revoluce v zemědělství (sem patří proces kolonizace půdy a proměny v organizaci zemědělské výroby a výrobních nástrojů) a tzv. městské revoluce (zakládání a rozvoj

měst a jejich ekonomiky, růst tržních vztahů v důsledku rozvoje obchodu a úloha městských trhů). Tyto základní proměny byly dokončeny již v první polovině 14. století, takže růst zemědělské půdy byl v českých zemích uzavřen a zakládání měst v podstatě ukončeno.

Jako dlouhodobě působící faktor, urychlující všeobecný vývoj, byl masový přechod feudální renty v úkonech (robotách) na peněžní formu (daně, dávky, platy). Jeho sociální důsledky byly trvalé povahy, samy o sobě však nemohly vést a také nevedly k revolučnímu východisku, jak se u nás z neznalosti širších evropských souvislostí donedávna tvrdilo, zejména v pracích Františka Grause. Jeho pojem tzv. všeobecné krize feudalismu byl jednoduchou kopií známé teze o všeobecné krizi kapitalismu. Jsme tu svědky mechanického přenášení novodobých historických jevů do dávné minulosti. Masový přechod k peněžní formě feudální renty vedl především k rozšíření vztahu zboží — peníze, což nelze považovat za projev krize ve smyslu úpadku, ale naopak za urychlení sociálně ekonomických změn. Toto konstatování je výrazné novum v posuzování společenské úlohy masového přechodu k peněžní formě feudální renty. Přechod byl prakticky uskutečněn v našich zemích ve druhé polovině 13. století a byl proveden velmi rychle, neboť šlo o progresivnější formu vybírání feudální renty, umožňující značné a hlavně rychlé investice do zemědělství. Ekonomické změny podnícené novou formou vybírání feudální renty je proto třeba charakterizovat jako pozitivní (ve smyslu hospodářského pokroku) kvalitativní skok ve způsobu feudální výroby, který neměl nic společného s krizí společenské výroby za feudalismu. V zásadě šlo o ekonomickou a sociální proměnu struktury, jež byla pozdní fází způsobu feudální výroby a projevovala se jako dočasný hospodářský rozkvět (Ernst Werner, *Wirtschaftsgeschichte*). Závěr nového hodnocení tedy zní: Šlo o krizi strukturálních vazeb společnosti, které se postupně uvolňovaly a přestávaly fungovat. Na jejich místo vstupovaly vazby nové, jejichž významným rysem bylo zavedení peněžního hospodářství místo hospodářství v podstatě naturálního. Nešlo tedy o krizi ve smyslu obecného úpadku a jeho prohloubení, jak se až dosud tvrdilo. Takový chybný závěr totiž neodpovídá rozboru hospodářské situace v českých zemích. Směrodatným měřítkem pro novou charakteristiku ekonomiky českých zemí v závěru 14. století je skutečnost, že cenová křivka v zemích západní a střední Evropy nesměřovala vzhůru, ale blížila se horizontálně. Výjimku tvořily jen nejnižší vrstvy chudiny.

Celkový vývoj ekonomické situace v českých zemích tedy v podstatě odpovídal vývoji v ostatních státech střední a zčásti západní Evropy. Veškeré krizové jevy hospodářské povahy, jež lze sledovat až do vypuknutí revolučních událostí v roce 1419, vykazují charakter typický pro kulminační fázi rozvinuté formy feudálního výrobního způsobu a nevybočují v žádném případě z jeho hranic. Nejde tu o znaky raného kapitalismu, jaké můžeme sledovat v té době zejména v Itálii. Ani Husa nelze považovat za bojovníka proti feudalismu, jak se kdysi tvrdilo. Hus byl v podstatě mluvčím šlechty a jejích hospodářských požadavků vůči církvi. Dokládá to jeho snaha o zrušení světského panování církve, zásada chudé církve podle požadavku evangelíí.

Mocné rody vysoké šlechty se v Českém království podílely na státní moci a garantování české státnosti již od počátku 13. století. Vysoká šlechta se stala zejména

po tragické smrti Přemysla Otakara II. a za vlády Jana Lucemburského skutečným reprezentantem českého státu a zároveň nositelkou státní svrchovanosti. Za vlády Karla IV. byla politicky zatlačena do pozadí, aby nemohla výrazněji zasahovat do záležitostí říše. Selhání panovnické moci Václava IV. jí poskytlo znovu možnost prodrat se do popředí a zaujmout určující postavení v zemi. Svého znovunabytého postavení využila ke zlomení moci krále (již vzpomenuť dvojí zajištění Václava IV. v roce 1394 a 1402) a zároveň likvidaci pozic církevních feudálů v zemi s cílem sekularizovat církevní majetek, zmocnit se ho a dát si potvrdit jeho tzv. ochrannou držbu panovníkem. O to usilovala jak šlechta kališnická, tak katolická. Každá z nich motivovala zábor církevní půdy okázalou snahou ochránit ji, aby se nestala kořistí strany druhé.

Vývoj tedy směřoval k uskutečnění přerozdělení přebujelého pozemkového vlastnictví církve jako základního zdroje peněžní feudální renty. To byl také jeden z nejzákladnějších podnětů ke vzniku společenské krize a konečnou hlavní příčinou vzniku husitské revoluce. Předchozí jednostranný vývoj majetkové struktury v zemi ve prospěch církve se odrazil v porušení ekonomické a tím i mocenské a politické rovnováhy ve skladbě ekonomických základů vládnoucí třídy. Tato skutečnost vedla k dostabilizaci společenské skladby v zemi a k tvrdému boji o moc.

Zatímco vysoká šlechta se v průběhu tohoto zápasu semkla a zkonsolidovala, nižší šlechta byla ve své sociální skladbě značně nesourodá a stále více podléhala hospodářské erozi a diferenciaci. Neměla ani nemohla mít vlastní politický program a byla nucena hledat oporu ve službách krále nebo vysokých světských feudálů. Její politická úloha za vlády krále Václava IV. byla až dosud v naší historiografii přeceňována. Neměla tedy progresivní charakter, který jí byl připsáván, ale byla spíše brzdou sociálního vývoje ve smyslu ekonomicko-progresivním.

V dalším vývoji přešla tedy společenská hegemonie na vysokou šlechtu, jež však v politické zaslepenosti, hladu po půdě a silným podceněním lidového hnutí ztratila v překotně se vyvíjející situaci půdu pod nohama. Akční iniciativa přešla na stranu selskoplebejské revoluční fronty, jejíž semknutost překvapivě rychle přerostla v novou společenskou a politickou sílu, stmelenou husitskou ideologií, šířenou tzv. kněžským proletariátem přístupnou formou a prostředky. Tato fronta strhla na svou stranu značnou část nižší šlechty a měšťanstva. Obě tyto střední společenské vrstvy v nastalém zápase počítaly s tím, že v nově se vyvíjející situaci najdou možnost ke zlepšení svého sociálního postavení. Ideové motivy hrály zpočátku jen druhotnou úlohu. Změna mentality selskoplebejské koalice spočívala v tom, že se masy poddaného lidu a sociálně deklasovaných obyvatel měst dostaly za bariéru sociálního strachu. Změny struktury sociálního myšlení zbaveného této psychologické kategorie se staly podstatnou částí a motorem v proměně povahy krize pozdně středověké společnosti.

Vysoká šlechta, již se v nečekaném náporu lidových sil vymkla moc z rukou, byla nucena na dlouhou dobu vyklidit pole revolučnímu nástupu poddaného a utlačovaného lidu, stmelového na nové ideologické platformě, kterou vytvořilo zpočátku jen reformní Husovo učení.

Klíčovou úlohu ekonomicko-mocenských ambicí české vysoké šlechty potvrzuje historická skutečnost, že to

byla právě vysoká šlechta, která v konečné fázi dozínání revolučních událostí získala v konfliktu s mocí církve a panovníka nejvíce.

Základní literatura:

- Wilhelm Abel*: Strukturen und Krisen der Spätmittelalterlichen Wirtschaft. Quellen und Forschungen zur Agrargeschichte, Band 32, Stuttgart—New York 1980.
- Otto Brunner*: Von Gottesgnadentum zum monarchischen Prinzip. In: Vorträge und Forschungen 3, 5. Aufl., Sigmaringen 1973, s. 279—305.
- Ludwig Buisson*: Potestas und Caritas. Die päpstliche Gewalt im Spätmittelalter. Forschungen zur kirchlichen Rechtsgeschichte und zum Kirchenrecht, Band 2, 2. Aufl., Köln—Wien 1982.
- Alois Dempf*: Sacrum imperium. Geschichts- und Staatsphilosophie des Mittelalters und der politischen Renaissance. 2. Aufl., Darmstadt 1962.
- Genèse et débuts du Grand Schisme d'Occident*. Avignon, 25—28 Septembre 1978. Colloques Internationaux du Centre National de la Recherche Scientifique No 586, Paris 1980.
- Herbert Grundmann*: Religiöse Bewegungen im Mittelalter, Untersuchungen über die geistlichen Zusammenhänge zwischen der Ketzerei im 12. und 13. Jahrhundert und über die geschichtlichen Grundlagen der deutschen Mystik. Anhang: Neue Beiträge zur Geschichte der religiösen Bewegungen im Mittelalter. 2. Aufl., Hildesheim 1961.
- Max Kerner* (hrsg.): Ideologie und Herrschaft im Mittelalter. Wege der Forschung, Band 530, Darmstadt 1982.
- Wilhelm Kölmel*: Regimen Christianum. Weg und Ergebnisse des Gewaltverhältnisses und des Gewaltverständnisses (8. bis 14. Jahrhundert). Berlin 1970.
- Federigo Melis*: Documenti per la storia economica del secol XIII. — XVI, Firenze 1972.
- Ernst Pitz*: Wirtschafts- und Sozialgeschichte Deutschlands im Mittelalter. Wiesbaden 1979.
- Miloslav Polívka*: Mikuláš z Husi a nižší šlechta v počátcích husitské revoluce. Rozpravy ČSAV, řada SV, roč. 92, sešit 1, Praha 1982.
- Jiří Spěváček*: Karel IV. Život a dílo (1316—1978). Praha 1979 (2. vyd. 1980).
- Jiří Spěváček*: Konsolidační úsilí Lucemburků ve střední Evropě. ČSČH 36, 1988, s. 71—102.
- Jiří Spěváček*: K některým problémům hospodářského a sociálního vývoje v českých zemích v předhusitském období. Folia Historica Bohemica 3, 1981, s. 7—76.
- Jiří Spěváček*: Rozmach české státnosti za vlády Lucemburků v souvislostech evropské politiky, Rozpravy ČSAV, řada SV, roč. 97, sešit 4, Praha 1987.
- Jiří Spěváček*: Václav IV. 1361—1419. K předpokladům husitské revoluce. Praha 1986.
- Jiří Spěváček*: Volkstümliche und gelehrte Ketzerei in den böhmischen Ländern im Laufe der vorhussitischen Epoche. In: History and Society, Prague 1985, s. 233—260.
- Pavel Spunar*: Kultura českého středověku. Praha 1985.
- Eduard Winter*: Frühhumanismus. Seine Entwicklung in Böhmen und deren europäische Bedeutung für die Kirchenreformbestrebungen im 14. Jahrhundert. Berlin 1964.

Die methodischen Voraussetzungen und praktisch in Angriff genommene Beurteilung der mittelalterlichen Problematik (Zur Diskussion über das Buch „Wenzel IV. Zu den Bedingungen der hussitischen Revolution“, Praha 1986).

Autor dieses Vortrags versucht die wichtigsten Grundzüge der Mentalität mittelalterlicher Persönlichkeiten zu erfassen und der spezifischen Entwicklung der Epoche der böhmischen Luxemburger Rechnung zu tragen. Die Lebensphilosophie im Spätmittelalter erlitt einen bedenklichen Anstoss infolge einer weitgehenden machtpolitischen Krise nicht nur im Rahmen der institutionellen Kirche, sondern aller wichtigsten bisher unberührten Sicherheiten des Lebensbenehmens. Die allmäh-

lich entstandene Gesellschaftssituation wurde vor allem durch die Gestaltung neuerer Wirtschaftsverhältnisse, des internationalen Handels, der Entdeckungen aller Art sowie der humanistischen Philosophie hervorgerufen und stark beeinflusst. Die methodischen und praktischen Fortgänge in der Erkenntnis der politischen Tätigkeit und des Benehmens König Wenzels IV. und die Bedingungen seiner politischen Passivität waren durch mehrere Umstände, nicht nur von seiner persönlichen Mängel, von vornherein zum Scheitern verurteilt, da die entstandene politische Realität während seiner Regierung einen unvermeidlichen Zusammenstoß des Königs mit dem mächtigen böhmischen Adel infolge des Kampfes um die ökonomische Überlegenheit herbeigeführt hat.

— JS —

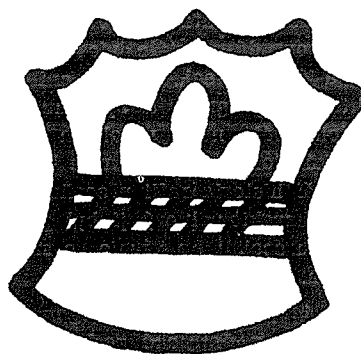
Karel Müller

Známé - neznámé privilegium na pečeť pro Říkovice z roku 1554

V roce 1972 uveřejnil Ivan Štarma pojednání o počátcích vesnické pečeti na Moravě a podal výčet známých privilegií na znak i pečeť pro moravské vsi až do 17. století.¹⁾ O pět let později svou práci ještě rozšířil a přelískl řadu textů privilegií, většinou podle starších edic v Listináři Selského archivu, které se převážně opíraly o originály listin uložených tehdy v obecních archivech.²⁾ Řízením osudu, resp. nedostatečnou péčí věnovanou těmto písemným památkám se takových originálů dochovalo dodnes jen minimum. Štarmův přehled převzal do svého článku také Mojmír Švábenský, který navrhl pro moravské poměry užívání termínu „předrustikální pečeť“ pro pečeti těch obcí, jež si pečetní typáře pořídily před nařízením císařskokrálovské deputace moravského markrabství z r. 1749 o povinném pečetění příznávacích fasí pro tereziánský katastr.³⁾

Pozornosti výše uvedených prací však kupodivu uniklo privilegium na pečeť, které v roce 1554 vydal pro obec Říkovice (okr. Přerov) olomoucký biskup Marek Khuen. Přitom tato listina není v literatuře zcela neznámá, neboť udělenou pečeť popsal už Rudolf Kreutz, autor Přerovského okresu ve Vlastivědě moravské⁴⁾, a o privilegii se zmiňují také František Šigut⁵⁾ a Ladislav Hosák⁶⁾.

Říkovice byly lénem olomouckého biskupství a jako takové je od 70. let 15. století po 300 let drželi členové rodu z Dobřčic, odtud též psaní Říkovští z Dobřčic. Hosák se sice zmiňuje o přechodném držení tohoto léna Filipem Lískovským z Fryštátu⁷⁾, avšak tato domněnka patrně vznikla právě na základě interpretace textu Khuenova privilegia na pečeť, ve kterém vystupuje Lískovský jako přímluvce a žadatel na místě říkovského rychtáře Jana Kudlanka a celé obce. Lískovský však v té době zastával úřad písaře manského práva a jeho iniciativa zřejmě vyplývala z tohoto titulu, zvláště když zrovna v roce 1554 došlo také ke změně osoby držitele léna v rodě Říkovských z Dobřčic, o němž se však v listině žádná zmínka nečiní.⁸⁾ Žádost byla

Náčrtek znaku v opise říkovického privilegia (zvětšeno). Kresba autor.

motivována potřebami obecní samosprávy, resp. místního soudu.

Na žádost výše uvedených tedy biskup Marek dne 9. prosince 1554 vydal v Kroměříži privilegium, kterým udělil Říkovským právo užívat pečeti a pečeti černým voskem. Listina se nedochovala v originále, avšak její opis byl zahrnut do jednoho z biskupských kopiářů z období Khuenova episkopátu.⁹⁾ Jedná se o v pořadí čtvrtý nám známý text obdobného privilegia pro moravskou ves, přičemž s výjimkou nejstaršího, vydaného olomouckou kapitulou pro Křenovice (1496) a později potvrzeného panovníkem, všechny další tři vyšly z kanceláře olomouckého biskupa. Také diktát říkovického privilegia je velmi podobný diktátu starších, Thurzových, privilegií na pečeť pro Bělkovice (1527) a Starou Ves nad Ondřejnicí (1536). Za zmínku stojí, že v bělkovickém a starovesském případě jsou žadateli přímo nejmenovaní rychtář a konšelé, aniž je zmiňován lenní držitel či snad prostředník, jako je tomu u Ří-

kovic. Na rozdíl od Bělkovic, kde byl v pečetním obrazu užit celý biskupův erb, i Staré Vsi, kde se vyskytuje patrně z něj převzatá růže, obraz říkovické pečeti z biskupova znaku odvozen nebyl a nesl v černém štítě zlatou skálu a pod ní řeku. Absence originálu privilegia a v něm obsažené erbovní miniatury nám brání lépe poznat skutečné ztvárnění pečetního obrazu. Představu si můžeme udělat pouze ze schematického náčrtku, který o velikosti 1,2×1,3 cm připojil písař k opisu privilegia v kopiáři. Není zatím ani znám otisk pečetního typáře s uděleným znamením. V roce 1708 si obec pořídila pečetidlo, které však neloželo obraz Panny Marie provázené po stranách písmen V M a A, přičemž pod písmenem M bylo zobrazeno kroužkové a pod Mariinou postavou radlice. Český opis majuskulou zněl: . PECZET . OBECNI . DEDINI . RZIKOWICZ 1708.¹⁰⁾

Říkovské privilegium tedy nejen doplňuje řadu listin tohoto typu vydaných olomouckými biskupy, ale řadí se hned na čtvrté místo v pořadí nejstarších známých privilegií na pečeť pro moravské vsi a rozšiřuje naše znalosti o počátcích vesnických pečetí na Moravě.

1554, prosinec 9. Kroměříž

Marek, biskup olomoucký, uděluje Říkovcům právo užívat obecní pečeti a pečeti černým voskem.

Říkovským

My, Marek, z Boží milosti biskup olomoucký, oznamujeme tímto listem, že jest předstoupil před nás urozený vладыka Filip Liskovský z Freystathu, písař práva našeho manského, věrný milý, na místě Jana Kudlanka, rychtáře, starších i vsí obce Říkovské, poddaných chudých lidí našich manských věrných milých, oznamující a předkládající nám znamenité a pilné potřeby, kteréž se při tej obci nedostatky dějí a zvláště, že v tej vsi Říkovcích (súce lidí nemálo usedlých a drahně okolních vsí a dědin k ní přináležejících) stížnost a nedostatek, totižto že nemajíce při též dědině a právě žádné pečeti, tehdy buď v listech, v svědomích, v poručenství i ve všelijakých jiných potřebách při právě v znamenitém nebezpečení bývali i potomně by bývali mohli. Při tom nás poníženě, jakožto pána svého vrchního, hledající a prosíce, abychom je v takových nedostatkách a budoucích příhod uvarování milostivě opatřiti a nějakú pečeť obdařiti ráčili. Kdež my rozhlédnuce na takovou poníženú těch výš dotčených lidí chudých žádost, nýbrž prohledající na přimluvu nadepsaného Filipa Liskovského, služebníka našeho věrného milého, na slušnú a hodnú příčinu ukázanú rozvažující a zření jmajíce, aby tudy spravedlnost jed-

nomu každému tím snadnější a lechčejší průchod v ní měla, z naší zvláštní milosti svolili sme a tímto listem naším zvolujeme a toto obdarování činíme a dopouštíme, tak aby často psaní lidé naši manští ve vsi Říkovcích, nynější i budoucí potomci, tuto pečeť jměli a ji užívali. Totižto štít černé barvy a v tom štítu předkem skálu vysokú zlatú a v prostřed pod tou skálú řeku více vodú tekúcí jim přidávající, jakž pak to lépe a světleji malířským dílem v tomto listu se vyznamenává, a tak tej pečeti aby v nadepsaných i jiných ve všech potřebách svých slušných a řádných při témž právě užívali, tak jako jiné ctné obce v tomto markrabství moravském užívají, a voskem černým aby pečeti. Tomu na svědomí etc. Datum na Kroměříži v neděli po Početí Panny Marie Léta 1554.

(SOA Opava, prac. Olomouc, Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 45, sign. N, fol 3)

Poznámky:

- 1) I. Štarha, K počátkům vesnické pečeti na Moravě, Heraldika 5, 1972, s. 113—120.
- 2) Týž, Ke vzniku nejstarších vesnických pečetí na Moravě, Heraldika 10, 1977, s. 6—38.
- 3) M. Švábenský, Všeobecné zavedení vesnických pečetí na Moravě a předrustikální pečeť Moravské Loděnice z roku 1597, Časopis Slezského muzea — B 31, 1982, s. 203—206.
- 4) R. Kreutz, Přerovský okres, VM, Brno 1927, s. 347.
- 5) F. Šigut, Biskup Stanislav Tuří uděluje r. 1536 Staré Vsi právo pečeti, Vlastivědný sborník střední a severní Moravy 14, 1935/36, s. 70.
- 6) L. Hosák, Historický místopis země Moravskoslezské, Brno 1938, s. 643.
- 7) Tamtéž.
- 8) K osobě Liskovského viz F. V. Peřinka, Dějiny města Kroměříže I, Kroměříž 1913, s. 478, kde však mylně udává datum povýšení do šlechtického stavu. Opravuje J. Pilnáček, Staromoravští rodové, Vídeň 1930, s. 183, a M. Švábenský, Knihy přijímání do rytířského stavu Moravského markrabství, in: J. Pilnáček, Neznámé rody a znaky staré Moravy, Brno 1983, s. 256.
- 9) SOA Opava, prac. Olomouc, Arcibiskupství Olomouc, inv. č. 45, kopiář z let 1554—1565, sign. N, fol. 3.
- 10) SOA Brno, G 125, Sbírká odlitků pečetí, II B, 203 D2 Rektifikační akta, č. 6) — za informaci děkuji dr. M. Čoupkovi. Popisuje též Kreutz, c. d., s. 354.

Nad studiem dějin českého osídlení severoamerického státu Texas

Ve třicátých letech našeho století byly publikovány dvě významné práce o českém obyvatelstvu žijícím v Texasu. První z nich, nazvaná „Naše dějiny“ a česky vydaná v Grangen v roce 1939 Národním svazem českých katolíků v Texasu, zaznamenává dějiny českých katolických farností, dále biografické údaje významných českých katolických předáků a v neposlední řadě jsou v publikaci zahrnuty i jiné materiály, které se úzce vztahují k české obci katolíků v Texasu. Práce z roku 1936 vydaná v Dallasu a nazvaná „Czech pioneers of the Southwest“ (Čeští průkopníci jihozápadu), jejímiž autory jsou Estelle Hudsonová a Henry Maresh, zaznamenává na poněkud obecnější bázi dějiny českého osídlení ve státě Texas a dále rovněž biografické údaje o prvních českých přistěhovalcích v tomto státě Unie.

Ačkoli význam těchto dvou průkopnických prací v oblasti dějin Čechů v Texasu jistě není možné přeceňovat, stala se tato díla základním kamenem seriózního historického bádání.

Přestože již citované historické práce je možno považovat za jakési milníky vyznačující cestu dalším českým historikům v Texasu, musíme konstatovat, že po této cestě se v následujících letech vydalo jen málo pokračovatelů. Zájem byl zřídka a soustřeďoval se na jednotlivce, kteří chtěli zjistit některé bližší údaje k historii své rodiny či církve. Teprve v sedmdesátých letech našeho století dochází v Texasu k obrodě české historiografie. Ta ve svém důsledku způsobila, že celá řada Texanů českého původu začíná znovu studovat dějiny svých předků a publikovat na toto téma své práce.

Důvodů oživeného zájmu o dějiny Čechů v Texasu bylo několik. Především se objevila tendence nazvaná „hledání kořenů svého původu“. Objevuje se obnovený zájem a české národní dědictví, který se například po celém území státu Texas projevil v pořádání lidových slavností. Za další příčinu oživeného zájmu je možné považovat činnost některých organizací, jako například společnosti „Czech Heritage Society of Texas“, a rovněž činnost — především publikační — některých jednotlivců. Za všechny uveďme alespoň Alberta Blahu z Houstonu či Dougha Kubička z Hallettsvillu. K obrození zájmu o otázku Čechů žijících v Texasu nemalou měrou přispěla i dvě významná výročí — 200 let od vzniku USA a 150. výročí vytvoření státu Texas.

Nárůst publikační činnosti zaměřené k dějinám Čechů v Texasu s největší pravděpodobností rovněž souvisí s využitím nové techniky v reprografii — tzv. instantních strojů. Dříve bylo vydání publikace finančně značně nákladnou záležitostí. Ve finanční stránce věci můžeme rovněž spatřovat důvod, proč mnozí badatelé, studující většinou historii jednotlivých rodin, své práce nepublikovali. V současnosti je však již situace zcela jiná. Díky nové reprografické technice je totiž možné nechat natisknout neomezené množství stran, přičemž cena za jednu stranu kopie se pohybuje v relaci několika centů. A právě na základě této techniky je

dnes vydávána většina publikací, zabývajících se problematikou českého osídlení v Texasu.

Významným momentem v oblasti historiografie, soustřeďující svou pozornost na české osídlení v Texasu, se v současné době zdá být otázka lidí, kteří se touto problematikou zabývají. S výjimkou Dougha Kubička, žijícího v Hallettsvillu, se totiž nejedná o profesionální historiky. A nejedná se rovněž ani o profesory, působící na různých typech škol. Jedinou výjimku snad tvoří dr. Clinton Mechann, působící na texasské A et M University v College Station (Texas). Obecně můžeme lidi, zabývající se problematikou českého elementu v Texasu, charakterizovat jako ženy v domácnosti, úředníky, farmáře nebo například učitele. Ve většině případů jde o lidi bez hlubších vědomostí z oblasti metodologie historického bádání a publikační činnosti, lidi s pouze povšechnou znalostí češtiny a v některých případech dokonce i o lidi, kteří již češtinu neovládají vůbec. Většina z nich pochází z rodin, které žijí ve Spojených státech již déle než 200 let. Někteří z těchto badatelů se dostali do původem českých rodin jen díky sňatku. Jedno je však všechny spojuje. Je to láska k dědictví jejich předků a dále pak touha doložit a zaznamenat dějiny českého národa na území Texasu.

A jsou to právě tito lidé, tito neprofesionální historikové a badatelé, kteří se významným způsobem podílejí na zaznamenání dějin Čechů v Texasu. Píší jednak o historii českého osídlení v různých lokalitách, jednak zaznamenávají dějiny české komunity v Texasu jako takové. Píší o dějinách církve a bratrských organizací, o historii jednotlivých rodin stejně jako o osudech jednotlivců. Podílejí se na soupisových pracích českých jmen, podklady čerpají z protokolů o sčítání lidu v USA, ze sňatkových matrik, ze záznamů o stěhování, z žádostí o udělení občanství a v neposlední řadě ze seznamů přistěhovalců — pasažérů různých lodí. Dále tito lidé pořizují soupisy nápisů z náhrobních kamenů, nekrologů z novin a záznamů o narození, úmrtí a sňatcích. Z nejrůznějších pramenů se snaží získat údaje o rodinách, překládají a znovu publikují staré a cenné materiály. Tato nesmírně záslužná práce podává nejen obraz české komunity žijící v Texasu, ale především soustřeďuje hodnotné informace pro profesionální historiky a příští pokolení.

Existuje řada problémů, které před dnešními historiky a badateli stojí a které se týkají důležitosti a komplexnosti bádání. I přes tyto problémy se však v současnosti daří publikovat značné množství historicky orientovaných prací.

Podstatnou část lidí, zabývajících se bádáním a v návaznosti na to publikováním prací o českém osídlení v Texasu, tvoří — jak již bylo řečeno — neprofesionální historici. Je možno říci, že badatelská práce se pro ně stala jakýmsi koníčkem, kterému se však mohou věnovat jen ve svém volném čase. O tom, že jejich záliba je značně náročná jak po stránce odborných znalostí, tak po stránce časové a v neposlední řadě jistě

i finanční, nemůže být pochyb. V různých aspektech tohoto charakteru je pak možno spatřovat jeden ze základních problémů, totiž že ne vždy mohou své zálibě dát tolik, kolik by sami chtěli.

Je nasnadě, že jako neprofesionální historici se musejí tito badatelé ve své práci řídit tak řečeno „citem pro věc“ a používat své vlastní metody a techniky zkoumání. Výsledným efektem takto pojatých prací je pak otevřenost, jednoduchost a upřímnost podání. Chybějící profesionální dokonalost je pak na druhé straně vyvážena zaujetím a entuziasmem autorů.

Bohužel, tento entuziasmus však nesdílí všichni. To je však již jiný problém. Celá řada příslušníků české komunity žijící v Texasu se o otázky historiografické vůbec nezajímá, u některých jsou dokonce patrné jisté obavy. Myslí si totiž, že zajímá-li se někdo cizí příliš o jejich rodinu, znamená to, že chce prověřit nárok rodiny na její vlastnictví. Dokonce i někteří církevní představitelé odmítají dát badatelům k nahlédnutí církevní záznamy týkající se českých přistěhovalců a jejich potomků. Řada lidí se prostě nechce zabývat věcmi, jejichž důležitosti nerozumí. Přestože už dnešní historiografie není svazována cenzurou a tlakem různých institucí, střetává se s jiným problémem, kterým je nezájem a často i nepochopení.

Pravděpodobně největším problémem, se kterým se zájemci o historii českých rodin v Texasu střetávají, představuje pramenný materiál. Přestože existují některé starší studie, jsou dnešní badatelé v podstatě v dané problematice znovu průkopníky. Celý problém spočívá v tom, že prakticky veškerý starší pramenný materiál je velmi složitě vůbec objevit. V tomto směru je velmi přínosná práce Alberta Blahy, který na sebe vzal nelehký úkol opětovného vydání dochovaných pramenných materiálů.

V celé řadě případů se badatelé musejí obracet k nejstarším pramenným materiálům — k písemnostem o sčítání lidu, k zápisům v církevních knihách, k úředním knihám jednotlivých okresů státu atd. Tyto písemnosti se však velmi často nacházejí ve velmi špatném stavu, mnohdy jsou již zcela nečitelné. Častým problémem, se kterým je možno se u těchto materiálů setkat, je chybný pravopis. Američtí úředníci, kteří zápisy prováděli, zapisovali česká jména foneticky v úzu anglického pravopisu. A tak například jméno Špaček dostalo podobu Spotcheck, jméno Buček pak Bootjack. Ještě více iluzorní jsou často názvy rodných obcí českých přistěhovalců. Vyznačují se archaickostí, řadou německých variant těchto názvů a dále rovněž řadou chyb způsobených v důsledku flexivního charakteru češtiny.

Jiným problémem je pak nesnadný přístup k celé řadě informací. Písemné materiály jsou uloženy v různých kostelích, knihovnách a u soudů po celém území státu Texas. Navíc některé jsou na základě existujících zákonů veřejnosti nepřístupny. K jiným materiálům se není možné dostat z důvodu odmítavého postoje některých duchovních. V neposlední řadě se velké množství informací ztrácí v důsledku úmrtí pamětníků, s nimiž ze světa často mizí i jejich osobní zápisky či korespondence. Otázka, jak definitivně vyřešit tento problém, tedy zůstává na badatelích, na jejich úsilí a publikační činnosti.

Problematika studia českého osídlení v Texasu se vyznačuje nedostatkem současných moderních prací na toto téma. A zde je třeba hledat hlavní úkol dnešních historiků a badatelů, zkoumajících osudy českých ro-

din. Jejich práce, přestože není zcela na profesionální úrovni, představuje vlastně první stupeň vědeckého bádání a vytváří tak jakousi bázi pro práci — bez ohledu na to, půjde-li o zveřejnění, opravu či novou interpretaci informací — dalších generací historiků.

A jakým směrem se bude ubírat česká historiografie v Texasu? Přesto, že již bylo dosaženo řady úspěchů, stojí před historiiky nesmírné množství práce. Je třeba zvýšit zájem o české národní dědictví, podpořit zájem o český jazyk a historii, získat podporu pro česky orientovanou činnost a programy. Dále je zapotřebí získat více badatelů a koordinovat jejich činnost tak, aby všechny vzniklé práce bylo možné zpřístupnit veřejnosti. Stejně tak bude nutno získat další lidi pro práci týkající se historie jednotlivých českých rodin a těmto lidem poskytnout všemožnou podporu. Nemalou měrou by rozvoji historiografie měly přispět i kostely a různé organizace, a to především sepsáním zevrubných dějin těchto institucí či zpřístupněním svých archivů. Důležitým úkolem zůstane i nadále zaznamenávání vzpomínek žijících pamětníků, vyhledávání starých novin, časopisů a dokumentů, a to dříve, než budou nenávratně ztraceny. Dále bude zapotřebí dosáhnout uložení všech těchto zdrojů informací v knihovnách na celém území státu Texas. V neposlední řadě je třeba zahájit práce na zpracování rejstříku pro počítač, který by měl podchytit všechna česká jména, názvy míst a témata obsažená ve všech písemných materiálech, týkajících se české historiografie. A nakonec je třeba připomenout úkol nejtěžší. Tím je vytvoření samostatné ústřední knihovny a archivu, kam by bylo možné ukládat veškerý materiál týkající se dějin Čechů na území Texasu a kam by mohly být předávány i soukromé sbírky a dokumenty.

Hovoříme-li o české historiografii vzniklé na půdě Texasu, pak je třeba zvláště ocenit významný přínos dvou osobností. Nejprve si všimněme hallettsvillského vydavatele Dougha Kubička. Ten v roce 1982 založil časopis „Naše dějiny“, který je věnován problematice české genealogie, historie a kultury v podmínkách Texasu. Časopis, který vychází 6× ročně, však nepřináší jen důležité informace pro českou obec v Texasu, ale rovněž na svých stránkách zprostředkovává kontakt jednotlivých zájemců o historii českých rodin, umožňuje neprofesionálním historikům publikovat jejich práce a tak vlastně v Texasu podporuje rozvoj české historiografie. Časopis se již stal natolik úspěšným, že získal předplatitele i v jiných státech Unie a dokonce i v zahraničí. Přínosem je i vydavatelská činnost Dougha Kubička. V jeho nakladatelství Old Homestead Publishing Company již rovněž vyšlo několik titulů zabývajících se otázkou Čechů v Texasu.

Druhou osobností, jejíž velký přínos pro českou historiografii je nesporný, je houstonský historik Albert Blaha. Je možné konstatovat, že nikdo jiný ve Spojených státech neucínil pro rozvoj zájmu o studium české kultury a historie tolik, jako právě Blaha. Snad nejvíce se tento historik proslavil svou příručkou „Czech Genealogist Handbook“, která se stala hlavním zdrojem poznatků prakticky všech, kteří se zabývají dějinami české komunity v Texasu. Blaha stál rovněž u zrodu společnosti s názvem „Czech Heritage Society of Texas“, společnosti podporující studium české historie, kultury a národního dědictví na území celého státu. V rámci této společnosti — někdy však jen z vlastní iniciativy — pak Albert Blaha pořádá genealogické semináře a porady, které rovněž nemalou měrou přispívají k rozvoji zájmu o danou problematiku. Blahova

práce v oblasti zkoumání dějin Čechů v Texasu se roz-
bíhá do značné šíře: přeložil a znovu vydal staré a dnes
již vzácné pramenné materiály k historii českého osíd-
lení v Texasu, podílel se na sestavení a vydání publi-
kace o českých jménech na základě průzkumu celé řa-
dy materiálů, sám objevil a znovu vydal značné množství
starých listin a zpráv, dále osobně podporoval vydání
kníží řady „Czech Footprints Across the Bluebonnet
Fields of Texas“, sestavil a nechal pořídit mikrosnímky
mnoha významných českých periodik. Pro svou zásluž-
nou práci je Albert Blaha nazýván otcem dějin ame-
rických Čechů v Texasu. Je s trochou nadsázky jakým-
si Františkem Palackým českého národa v Americe.

Závěrem je třeba se zmínit ještě o třech organiza-
cích, jejichž přínos v oblasti historiografické je rovněž
významný. Společnost s názvem „Czech Heritage Society
of Texas“, o které již byla zmínka v souvislosti se jmé-
nem Alberta Blahy, byla založena v roce 1972 s cílem
hájit a uchovat kulturu a národní dědictví Čechů v Te-
xasu. Tato organizace, která má pobočky na území ce-
lého státu, se snaží po všech stránkách podporovat
veškerou česky orientovanou činnost. Pravidelně pořá-
dá semináře věnované historickému bádání a dále slouží
jako prostředník vzájemných styků badatelů v oblasti
historie českých rodin.

Obdobné cíle jako Czech Heritage Society of Texas
má i organizace nazvaná „Czech Club Historical Society“
se sídlem v Dallasu. Tato historicky zaměřená společ-
nost, která bylo založena v roce 1976, je rovněž orien-
tována na podporu české historiografie, kultury a ucho-
vání českého národního dědictví ve státě Texas. Pra-
videlně pořádá genealogické semináře a přednášky, pod-
poruje badatelskou a publikační činnost a veškeré dal-
ší historicky orientované práce. V roce 1979 zřídila
tato společnost v sídle Katolické jednoty texaské v Dal-
lasu svou vlastní knihovnu, která v současné době
vlastní na 1 200 svazků týkajících se jak problematiky
české, tak i problematiky dalších slovanských národů
žijících v Texasu.

Třetí organizací, o které je třeba se zmínit, je „Slo-
vanská podporující jednotka státu Texas“ (SPJST). Ačkoli
se jedná o bratrskou dobročinnou organizaci, není (z hle-
diska historiografického) možné pominout její význam.
Tato organizace totiž vlastní velmi rozsáhlou knihov-
nu, založenou v roce 1963 a umístěnou v sídle této or-
ganizace v Templu. Knihovna vlastní na 20 000 titulů,
z nichž převládá většina se vztahuje k problematice
českého osídlení v Texasu.

Co říci závěrem. Historici a badatelé zabývající se
otázkou historie českých rodin v Texasu objevují a stu-
dují staré písemné materiály, překládají a znovu vydá-
vají staré práce, sestavují a vydávají původní prameny
a zároveň píší svá historická díla. Přestože jsou již
příslušníky amerického národa, snaží se uchránit čes-
ké národní dědictví svých předků pro další generace.
Svou prací tak zaznamenávají dějiny Čechů v Texasu,
které by jinak za čas jistě upadly v zapomnění.

Výběrová bibliografie prací vydaných v letech 1976 až 1986

Bača, Leo: Czech Immigration Passenger Lists. Volume
I., II. Hallettsville, Texas 1983, 1985; 200 s., 202 s.
Obsahuje původní informace o českých přistěho-
valcích, životopis rev. A. Bergmanna, informace o lo-
dích a soupis českých jmen ze seznamů pasažérů
z let 1848–1906 (s mezerami).

Barler, Beatrice Ripple: Marriage Licenses (Issued to
Czechs). Austin County, Bellville Texas 1981, 86 s.
Obsahuje soupis českých jmen ze sňatkových mat-
rik okresu Austin do roku 1900.

Týž: The Shiller Family that Came on the Ship „Maria“
February 1852. Bellville, Texas 1982, 233 s.

Obsahuje část seznamu pasažérů z lodí „Maria“ a
dále stovky životopisných črt ze života rodiny
Schillerů od 17. století po současnost.

Blaha, Albert J.: Czech Families in Texas from the 1860
Census. Houston, Texas 1982, 76 s.

Obsahuje výpis českých jmen z protokolů o
sčítání lidu ve Spojených státech v roce 1860.

Týž: Czech Families of Fayette County. 2 vo-
lumes. Houston, Texas 1984, 778 s.

Obsahuje soupis českých jmen z protokolů o
sčítání lidu z let 1860–1900 z okresu Fayette.

Týž: Czech Genealogists' Hand Book. 4 th edition. Hous-
ton, Texas 1986, 150 s.

Obsahuje veškeré informace potřebné pro bádání
o českých předcích jak v Texasu, tak i v ČSSR. Ob-
sahuje informace o příslušných materiálech, doku-
mentech, přistěhovalcích, pokyny pro badatelskou
práci včetně získávání informací o příbuzných v Čes-
koslovensku. Zařazeny mapy, grafy, listiny a ilus-
trace.

Týž: Czech Settlements and Families in Texas Before
1900. Houston, Texas 1983, 172 s.

Obsahuje řadu zpráv o českém osídlení Texasu zís-
kanou excerpcí z různých již v minulosti tištěných
materiálů.

Týž: Passenger Lists for Galveston. Volume I.
1850–1855. Houston, Texas 1985, 90 s.

Obsahuje seznamy pasažérů z lodí, které vypluly
v rozmezí let 1850–1855 z Hamburku, Brém a Cl-
denburgu a přistály v Galvestonu, Indianole a New
Orleans.

Blaha, Albert J. — Hejl, Edmond H.: Register Records
of the Czech-Moravian Brethren, Nelsonville. Hous-
ton, Texas 1980, 161 s.

Obsahuje zprávy o křtech, sňatcích a pohřbech
z bratrského kostela v Nelsonvillu do roku 1900.

Týž: Register Records of the Czech-Moravian Brethren,
Ross Prairie. Houston, Texas 1980, 428 s.

Obsahuje zprávy o křtech, sňatcích a pohřbech
z bratrského kostela v Ross Prairie do roku 1900.

Týž: Register Records of the Czech-Moravian Breth-
ren, Wesley. Houston, Texas 1980, 330 s.

Obsahuje zprávy o křtech, sňatcích a úmrtích
z bratrského kostela ve Wesley do roku 1900.

Blaha, Albert J. — Klumpp, Dorothy: The Saga of Ernst
Bergmann. Houston, Texas 1981, 122 s.

Obsahuje životopis rev. A. Bergmanna a jeho osudy
jak v Čechách, tak i v Texasu, dále pak údaje o je-
ho následovcích. Zahrnuta korespondence se stát-
ními archivy v Praze k otázkám Bergmannových
předků. Práce vyšla též v českém překladu.

Büjnoch, Dorothy — Rhodes, Anne: Czech Footprints
Across Lavaca County 1860–1900. Volume I. Hal-
lettsville, Texas 1984, 470 s.

Obsahuje některé informace o okrese Lavaca a
dále pak soupis českých jmen z protokolů o sčítá-
ní lidu z let 1860–1900.

Černošek, Donald and Clowe, Grace Campbell: Czech
Marriage Records od Fayette County. Houston,
Texas 1984, 93 s.

Obsahuje soupis českých jmen ze sňatkových mat-

- rik okresu Fayette do roku 1899 a dále některé informace o průběhu sňatkových obřadů.
- Clowe, Grace Campbell: Austin County, Texas. Czech Census Extracts, 1860, 1870, 1880 and 1900. Albuquerque, New Mexico 1983, 358 s.
- Obsahuje soupis českých jmen z protokolů o sčítání lidu z let 1860—1900 z okresu Austin.
- Táž: Colorado County, Texas. Czech Census Extracts, 1860, 1870, 1880 and 1900. Albuquerque, New Mexico 1983, 203 s.
- Obsahuje soupis českých jmen z protokolů o sčítání lidu z let 1860—1900 z okresu Colorado.
- Táž: Czech Extractions from McLennan County, Texas. Albuquerque, New Mexico 1985, 70 s.
- Obsahuje soupis českých jmen z různých pramenů pro okres McLennan z let 1880—1906.
- Táž: Czechs in Wesley and Latium, Washington County. Albuquerque, New Mexico 1985, 90 s.
- Obsahuje soupis českých jmen z let 1860—1923 různých pramenů a dále soupis náhrobků z následujících hřbitovů: County Line Cemetery, Burkhart Cemetery, Havlik Cemetery, Wesley Brethren Cemetery.
- Táž: Declarations and Marriages of the Czechs in Colorado County. Albuquerque, New Mexico 1985, 75 s.
- Obsahuje soupis českých jmen z různých pramenů okresu Colorado z let 1900—1926.
- Gloeckner, Annie Mae: Czechs in Wharton County. Pierce, Texas 1985, 93 s.
- Obsahuje soupis českých jmen z různých pramenů z let 1880—1925 pro okres Wharton.
- Hannan, Kevin: From Silesia to Texas. A History of the Shirocky, Antonczyk and Fojcik Families. Dallas, Texas 1984, 115 s.
- Obsahuje dějiny rodin Širokých, Antončů a Fojků a dále řadu informací o Těšíně, kopie rodinné korespondence a tři kapitoly (psané polsky) z knihy o dřevěných kostelích na Těšínsku.
- Hejl, Edmond H.: Villages of Origin (Protestant). Fort Worth, Texas 1983, 112 s.
- Obsahuje údaje o místě narození českých přistěhovalců získané z matrik různých českomoravských bratrských kostelů. Zahrnuty údaje o místech narození excerpované z Habenichtovy knihy „Dějiny Čechův amerických“.
- Janák, Joseph D. Jr.: A Family History of Ondrej and Rosalie Janak's Children — John, Frank, Mikulas, Vincent, Ondrej, Jr., Ignac — Their Ancestors, Journey to America, Settlement in Texas, and Customs, Traditions, Joys and Hardships Endured. Victoria, Texas 1984, 65 s.
- Obsahuje detailní biografii rodiny, kopie dokumentů a ilustrace.
- Janák, Robert: The Bohemian Connection. 2nd edition. Hallettsville, Texas 1985, 172 s.
- Knihy je chronologickým přehledem dějin Čechů od nejstaršího období po současnost. Pozornost věnována českému vlivu v zahraničí a rovněž přínosu českého národa západní kultuře.
- Týž: Dubina, Hostyn and Ammannsville. The Geographic Origin of Three Czech Communities in Fayette County, Texas. Beaumont, Texas 1978, 13 s.
- Knihy se zabývá totožností geografického původu českých osadníků z Dubiny, Hostýna a Ammannsvilu na základě studia náhrobních nápisů. Podává přehled rodných obcí získaný z nápisů na náhrobních hřbitovů různých měst.
- Týž: Geographic Origin of Czech Texas. Hallettsville, Texas 1986, 40 s.
- Zabývá se otázkou rodných obcí asi 845 českých přistěhovalců na základě nápisů na náhrobních kamenech asi šedesáti hřbitovů a dále ctázkou Lašska a Valašska jako dvou nejčastějších oblastí původu českých přistěhovalců v Texasu.
- Týž: The Mikeska Family of Zadverice. Volume I. Beaumont, Texas 1986, 209 s.
- Obsahuje zprávy o zádveřické rodině Mikeskových, získané z různých materiálů.
- Týž: Old Bohemian Tombstones. Volume I, II, III. Beaumont, Texas 1983, 1985, 1987; 142 s., 167 s., 200 s.
- Obsahuje seznamy náhrobků ze hřbitovů okresu Fayette a částí některých přilehlých okresů.
- Týž: Šimiček Šugárek Janák. Beaumont, Texas 1976, 24 s.
- Biografická práce.
- Kubiček, Doug: Naše Dějiny. Magazine of Texas Czech genealogy and culture. Hallettsville, Texas 1982 — dosud.
- Texaský časopis věnovaný české genealogii a kultuře. 6X ročně. Publikovány články k historii a kultuře, dějinám rodin a články biografické.
- Labaj, Stacy: Obituaries of the Czech Moravian Brethren in Texas. Houston, Texas 1986, 365 s.
- Obsahuje 2 800 záznamů excerpovaných z úmrtních oznámení příslušníků Českomoravské bratrské církve v Texasu z let 1905—1973.
- Machann, Clinton: The Czechs in Texas. A Three-Day Multidisciplinary Symposium. College Station, Texas 1979, 184 s.
- Obsahuje přednášky ze sympozia „Češi v Texasu“, konaného v Templu (Tx.) ve dnech 27.—29. října 1978.
- Machan, Clinton — Mendl, James W.: Krásná Amerika. A Study of the Texas Czechs, 1851—1939. Austin, Texas 1983, 280 s.
- Zabývá se různými aspekty dějin Čechů v Texasu.
- Mesecke, Anjanette: Proceedings of the Second Czech Symposium. Temple, Texas 1983, 190 s.
- Obsahuje přednášky ze „Druhého českého sympozia“ konaného v Templu (Tx.) ve dnech 28.—29. května 1983.
- Milberger, Olivia — Smiga, Herbert B., Leona, Edward: The Families of George and Marianna Konarik Cernota. Victoria, Texas 1984, 298 s.
- Obsahuje životopisné údaje i Jiřím Černotovi a jeho potomcích. Zařazeno množství rodinných dokumentů a fotografií.
- Miller, Dorothy S.: Czech Pioneers in Texas. Vincenc Doubrava and Františka Novak Doubrava and Their Descendants. Bryan, Texas 1979, 208 s.
- Zabývá se pohledem na rodinu Doubravových v kontextu českých dějin a v kontextu průkopnického života v Texasu. Zařazena řada biografických portrétů členů rodiny a rodinné fotografie.
- Mořkovský, Alois J.: Short Biographies of Czech and Other Priests in Texas. Hallettsville, Texas 1982, 183 s.
- Obsahuje životopisné údaje čtyř set duchovních sloužících české komunitě v Texasu.
- Morris, Nick A.: A History of the SPJST. A Texas Chronicle 1897—1980. Temple, Texas 1984, 291 s.
- Obsahuje informace o českých bratrských organizacích, dějiny organizace Slovanské podporovací jednoty státu Texas, přehled konventů této organiza-

ce, dějiny jejich lóží a dále seznamy zakládajících členů.

Pearce, Julia Ripple: Czechs in Texas: Generation by Generation from the 1852 Arrival of Ripple Family and the 1856 Arrival of Chovanec Family. El Campo, Texas 1981, 169 s.

Biografická publikace o rodině Rippieových a rodině Chovancových, do které jsou zařazeny i další historiografické informace.

Sarris, Kay E. — Semrad, Elizabeth M.: The Zvolanek Clan of the Yesteryear and Today. 1610—1985. Houston, Texas 1985, 381 s.

Stručně se zabývá českými dějinami a dějinami rodiny Zvolánkových v Čechách a v USA. Obsahuje životopis rev. Jana Zvolánka a jeho potomků.

Smith, E. F. — Valigura, James: Obituaries from May 1957 to May 1969. Lavaca County Tribune, Hallettsville, Texas. Conroe, Texas 1984, 314 s.

Obsahuje nekrology otištěné v Lavaca County Tribune v časovém rozmezí květen 1957 — květen 1969.

Tise, Sammy: Lavaca County, Texas Cemetery Records. Volume I., II. Hallettsville, Texas 1983, 1985; 177 s., 286 s.

Obsahuje důležité informace získané z nápisů na náhrobcích padesáti hřbitovů okresu Lavaca a stručné popisy těchto hřbitovů.

Přeložil Martin Seidler

Poznámka:

V poslední době prochází našimi sdělovacími prostředky, tiskem, rozhlasem i televizí mnoho informací o renesanci českého národního myšlení v krajaňských komunitách USA. V moravských vlastivědných časopisech několik takovýchto zpráv proběhlo, např. v Vlastivědném věstníku moravském, Časopise Slezského muzea, Vlastivědném sborníku okresu Nový Jičín a také v našem Zpravodaji. Šlo o zprávy různého obsahu a rozsahu, které dosti kusým způsobem, podle dostupných pramenů, přinesly anotace mnohých amerických prací k historii osídlování severní Ameriky českými exulanty. Redakce požádala předního znalce českého osídlení Texasu a autora několika závažných prací R. Janáka, jehož předci se ve 2. pol. minulého století vystěhovali z Moravy, aby našim čtenářům přiblížil většinou amatérskou práci texaských krajanů, jejich problémy i výsledky.

E. Šefčík

V době přípravy článku do tisku jsme se dozvěděli smutnou zprávu, že pan Albert J. Blaha dne 3. 2. 1988 zemřel a o tři dny později byl pohřben v Hranicích. Připojujeme proto malý medailón tohoto předního historika českého osídlení v Texasu, napsaný ještě za jeho života.

Drahomír Strnaděl

Albert J. Blaha

V pestré paletě historiků-amatérů, kteří se zabývají dějinami českého osídlování Texasu, zaujímá významné místo Albert J. Blaha st. z Houstonu.

Jeho prarodiče se do Texasu přistěhovali v roce 1873 z Huslenek od Vsetína. Dětství prožil na rodné farmě v osadě Hranice poblíž města Dime Box (narodil se 28. 1. 1915). Základní školu navštěvoval v Hranicích a po absolvování střední školy pokračoval ve studiu na Texaské státní universitě, obor architektura, které ukončil v roce 1938. Jako vysokoškolák jezdil spolu s jinými studenty českého původu s kočovnou divadelní společností, kterou organizoval prof. dr. E. Míček. Jak vzpomíná, při představeních „stařenky často plakaly“.

Po promoci krátce A. J. Blaha pracoval v Texasu a Kalifornii, ale už v roce 1940 odjel do Honolulu na Havajské ostrovy. Tato cesta symbolicky předznamenává jeho další život. Po šestiletém působení na Havajských ostrovech následuje Guam (7 let), Haiti (2 roky), Venezuela (3 roky), Thajsko (5 a půl roku) a další země s kratším pobytem. Krátkodobě pracoval ve většině států střední a jižní Ameriky, ale i v řadě států Afriky a Asie. V Evropě působil v Řecku, Itálii, Holandsku, Francii a Španělsku. Na jeden život snad až příliš mnoho cest, setkání, loučení, ale především mnoho náročné práce stavitele.

I když jej profese donutila ke kosmopolitismu, v jádru zůstává prostým valašským ogarem s vrozenou láskou

ke svému rodu a k zemi svých předků. V roce 1964 poprvé navštívil Československo a rodnou dědečkovu chalupu v Huslenkách. O dva roky později začal pracovat na rodokmenu rodiny Bláhů a ten jej dovedl k zájmu o celou problematiku dějin českého osídlení v Texasu. V roce 1981 navštívil naši zemi podruhé a o rok později založil Czech Heritage Society of Texas

(Společnost českého dědictví v Texasu), která sdružuje lidi různé profese ale stejných zájmů o dějiny a kulturu českých Texanů. Zároveň začal vydávat časopis „Naše dějiny“, který v šesti ročních číslech si všímá různých aspektů života českých krajanů v Texasu, ale nezapomíná ani ukázat zajímavosti z historie a kultury staré vlasti. Ve spolupráci se Společností českého dědictví organizuje semináře ve všech částech státu a v roce 1983 byl hlavním sponzorem druhého českého historického sympozia. Přeložil a znovu vydal staré vzácné památky z historie české menšiny v Texasu. Vyhledává a publikuje česká jména z různých pramenů. Při této práci objevil a vzápětí publikoval řadu starých historických materiálů. Nejvíce práce věnoval Arnoštu Bergmannovi a jeho rodině, jednomu z prvních významnějších českých texaských přistěhovalců.

Blahova monografie o reverendu Bergmannovi vyšla v české i anglické verzi. A. J. Blaha rovněž financuje a vydává sérii knih s názvem Footprints Across Bluebonnet Fields of Texas. Mimo to udržuje dlouhodobý písemný styk s řadou badatelů v Československu a československými vědeckými ústavy.

A. J. Blaha svojí prací i financováním práce druhých napomáhá k rozvoji poznání historie českého etnika v Texase, zvláště, když oficiální státní výzkum v tomto směru téměř neexistuje. Lásku ke staré vlasti a Čechům přenesl i na svého syna A. J. Blahu ml., z kterého se snaží vychovávat svého nástupce a pokračovatele a jenž už vydal i svojí prvou knihu: Passenger Lists of the Pioneer Czech Immigrants into Texas 1850—1870.

Z heraldikova zápisníku

Miroslav Pavlů

Náhrobník s převráceným erbem v Uhřicích na Kyjovsku

K nepatrnému počtu u nás zjištěných a dodnes doložených funerálních památek s převráceným erbem patří na Moravě snad jediný takový exemplář — renesanční náhrobník Jana Kryštofa Jägera z Poysbrunnu († 13. 12. 1605). Najdeme jej ve filiálním kostele sv. Jana Křtitele v Uhřicích, malé vsi vzdálené asi 9 km jihozápadně od Ždánic (o. Kyjov). O památce informuje J. Vrbas v r. 1930, ale vyjma zdařilého vyobrazení s bezchybným přepisem legendy jí větší pozornost nevěnuje.¹⁾

Tato opuková(?), obdélníková deska (163×88 cm) zcela kryje parapetní zídku jediného okna na epistolní straně lodi. Je dobře viditelná, jen částečně zastíněná kostelní lavicí. Uchování v interiéru památce prospělo, takže porovnáním se zmíněnou, téměř šedesát let starou kresbou neshledáváme žádné negativní změny. Podstatnou část plochy o něco delší horní poloviny desky (87 × 88 cm) vyplňuje nízký reliéf rodového erbu zemřelého, vkomponovaný do mělce vybraného kruhového zrcadla (Ø cca 76 cm). Vzniklé rohové skrojky pokrývá typicky renesanční, krajkově křehký dekor rostlinného charakteru.

Samotný erb je pojat obráceně, což v našem případě symbolizuje zánik starého domu dolnorakouských Jägerů z Poysbrunnu (místo. ležící jen 10 km jižně od Mikulova). Tvoří jej renesanční štít s rolverky a s hroťatou patou, mírně doprava natočená korunovaná turnajská přilba s klenotem a bohatě tvarovanými překryvadly. Štít je čtvercový, 1. a 4. pole vyplňuje reliéf vpravo hledícího vzepjatého jednorožce, ze spodních okrajů 2. a 3. pole vyniká oděná lidská ruka, v horní polovině svírající doprava natočenou loveckou trubku se šňůrou. Klenotem je rostoucí, vpravo hledící jednorožec mezi rozevřenými, tinkturami dělenými orlími křídly.²⁾

Do kratší, spodní poloviny desky (76×88 cm), plasticky zvýrazněné asi 7 cm širokým rolverkovým rámem, je vytesán osmiřádkový český nápis minuskulou:

Letha Panie 1605. 13 Dne/ Miesycze Prasyncze Umrzel Uro/ zeny Wladyka Pan Jan Krystof/ Jager z Pugisbrun-

nu Na Uhrzy/ czych a Wotniczych Margkrabstwy/ Morawského Czeigkmistr Gehozto/ Dussy Pan Buh Racz milo/ stiw Byti.

Obecné informace o rodu z Poysbrunnu podává J. Pilnáček, osobě Jana Kryštofa a jeho rodině věnuje pár řádků i citovaný Vrbas. Odtud vybíráme všechny pro nás důležité údaje. Dovídáme se, že Jägerové se na Moravě objevují až koncem 16. století. Do moravského vy-

uršiva byl roku 1588 přijat Hanuš Jäger, později i jeho bratr Jan Kryštof (1595). Týž Jan Kryštof se na Moravě zakoupil (r. 1590 Uhřetice, r. 1598 Otnice). Po jeho smrti (Pilnáček uvádí chybně r. 1606!) dědila oba statky dcera Anna Salomena, kterou měl s manželkou Zuzanou Pfefferkornovou z Ottopachu. Prodala je v r. 1630, už jako manželka Kryštofa Karla Podstatského z Prusinovic; zemřela někdy před r. 1639.³⁾

Velmi pozoruhodná je Pilnáčkova zmínka o (jiném?) Janu Kryštofovi, který žil ještě ve 40. letech 17. století.⁴⁾ Pokud v tomto případě nejde o autorův omyl, znamenalo by to, že uhřetický Jan Kryštof Jäger posledním potomkem rodu nebyl! Jeho náhrobník v uhřetickém kostelíku by tak byl nejen vzácnou historickou a heraldickou památkou, ale současně skutečnou kuriozitou.

Poznámky:

¹⁾ J. Vrbas, Ždánko, Ždánice 1930, s. 496—498.

²⁾ Původní erbovní figurou byla jistě lovecká trubka

(mluvící znamení). V r. 1595 (18. dubna) pečeti Jan Kryštof erbem se čtvrceným štítem. Ve srovnání s erbem na náhrobníku jsou však figury v polích přehozeny (snad přičiněním kovorytce). Z pečetního obrazu není zřejmé, zda jsou pole s trubkou a křídla v klenotu dělena (SOA Brno, fond A1, i. č. 878). O této pečeti informuje M. Švábenský (A1 — Stavovské listiny — katalog, Brno 1965, s. 237), odkazuje však nesprávně na Pilnáčkův popis, který tuto pečeť neznal (srov.: J. Pilnáček, Staromoravští rodové, 2. vyd., Brno 1972, s. 431). Bez prostudování rakouských pramenů zatím nelze spolehlivě ověřit, která verze erbu je správná. Stejně tak nevíme nic spolehlivého o jeho tinkturách.

³⁾ Pilnáček, c. d., s. 431; Vrbas, c. d., s. 496—498; Pilnáček, Genealogie Podstatských z Prusinovic, Brno 1929, s. 12.

⁴⁾ Pilnáček, c. d., s. 431 (v letech 1630 a 1643 údajně pečeti erbem, kde je trubka v 1. a 3. poli, jednořezec ve 2. a 4. poli!?).

Foto a kresby autor

Do vaší knihovny

Archiv města Plzně. Průvodce po fondech a sbírkách. Sestavil Miloslav Bělohávek. Plzeň, Západočeské nakladatelství 1987, 480 s.

Úkolem tzv. průvodců po fondech a sbírkách jednotlivých archivů je informovat badatelskou veřejnost o archivním bohatství uloženém v tom kterém archivu, a to formou sice stručnou a přehlednou, avšak podstatně podrobnější než je tomu např. u někdy vydávaných pouhých seznamů fondů. Zatímco státní oblastní archivy vydaly své průvodce převážně již ve druhé polovině 50. let a v letech šedesátých, většina archivů národních výborů (okresní a městské) přistoupila k jejich zpracování později a dodnes jich vyšlo jen velmi malé množství. Podíváme-li se na tyto průvodce z hlediska potřeb badatele — heraldika, pak v nich nalezneme především upozornění na originály městských znakových privilegií a na dochovaná obecní, cechovní a další pečetidla. Pro názornost si všimněme alespoň průvodců vydaných od roku 1980, jichž pro archivy národních výborů v českých zemích vyšlo včetně anotovaného celkem pět. Průvodce OA Jindřichův Hradec (Praha 1980) má v obrazové příloze fotografii jindřichohradeckého znakového privilegia z r. 1483, pečetidlo téhož města z konce 15. století a typář spojených třeboňských cechů z 18. století. V průvodci OA Příbram (Příbram 1982) nalézáme vedle fotografií znaků města Březnice ze 17. století a městečka Kosova Hora z r. 1738 vyobrazení 10 typářů šesti měst. Navíc k popisu každého městského archivu jsou připojeny nebarevné kresby znaků příslušných obcí od známého heraldického kreslíře Jana Čáky. Fotografie několika typářů jsou také v průvodci OA Brno-venkov se sídlem v Rajhradě (Praha 1983). Zpracovatel průvodce OA Chomutov se sídlem v Kadani (Chomutov 1986) zařadil do obrazové přílohy znakové privilegium pro Chomutov z r. 1457 a 17 kreseb znaků měst a městeček okresu, které jsou však

pouhým černobílým přetiskem Zajíčkových kreseb v Rudově publikaci Znaky severočeských měst (Most 1970). Pokud se týká textu, znaková privilegia jsou uváděna ve stručném regestu, aniž je pochopitelně většinou znak popsán, údaje o pečetidlech se omezují jen na určení původu, uvedení počtu a případné datace.

Nejnověji vydaný průvodce po plzeňském městském archivu sice žádnou obrazovou přílohu nemá, avšak co se týče typářů, vymyká se z řady dosavadních publikací tohoto typu. Autor, dlouholetý ředitel ústavu, totiž všechny typáře, které archiv vlastní, přímo popisuje. Jedná se o 58 pečetidel, z nichž např. přímo do městského archivu v Plzni patří 28 kusů, 12 typářů je cechovních, 4 náleží do fondu plzeňského františkánského kláštera a další jsou spolků, školy aj. Popis sestává z udání kovu, rozměrů typářové destičky, stručného obsahu pečetního obrazu a popisu, přičemž typ písma označuje užitou majuskuli či minuskuli. Držadlo a výška typáře stojí mimo pozornost. Je však škoda, že se v těch případech, kdy není datace typáře obsažena přímo v pečetním poli, autor sám nepokusil o alespoň přibližné datování jeho vzniku, resp. pořízení. Plzeňský průvodce se tedy svým způsobem, a to důstojně, zařadil mezi zatím nečetné publikované soupisy typářů a zaslouhuje v tomto směru následování i jinými archivy.

— km —

Stefan Krzysztof Kuczyński — Leszek Pudłowski: Udział archiwów państwowych w tworzeniu herbów okresu międzywojennego. Archeion 82, 1987, s. 97—137.

Anotovaný článek v polském archivním časopise informuje podrobně o podílu státních archivů v Polsku na tvorbě oficiální polské heraldiky mezi světovými válkami. S ohledem na zrušení šlechtických titulů a výsad byla působnost na tomto poli pochopitelně omeze-

na jen na symboly státní a na znaky vojvodství a měst, na jejichž konstituování měly zásadní vliv heraldické komise složené především z archivářů a pracovníků oddělení státních archivů ministerstva kultury a osvěty. Definitivní podobu státních symbolů Polské republiky, jejichž vývoji je ostatně věnována i u nás známá a dostupná publikace S. Russockého, S. K. Kuczyńského a J. Willaumeho „Godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej“ (Warszawa 1978), stanovilo Nařízení prezidenta republiky z 13. 12. 1927, které také vytvořilo platformu pro tvorbu a kodifikaci nových znaků vojvodství a svým způsobem i měst. O dva roky později připravované nařízení o znacích vojvodství, jehož text je připojen v příloze článku, však nikdy v platnost nevešlo. Jinak tomu bylo u znaků měst. Na počátku 30. let projevila řada polských měst snahu o potvrzení svého historického znaku nebo udělení znaku nového, což náleželo do kompetence ministerstva vnitra za spolupráce ministerstva

kultu a osvěty (z něj především oddělení státních archivů). Počínaje 5. 6. 1936, kdy byl potvrzen znak městu Lodži, a konče 1. 9. 1939 byl potvrzen nebo udělen znak celkem 104 městům. Poněvadž celá registratura oddělení státních archivů byla za války zničena, jsou základními doklady této činnosti státních archivů popisy jednotlivých znaků, tak jak byly publikovány v „Monitorze Polskim“. Autoři je také zařadili do druhé přílohy svého příspěvku.

Nabízí se zde srovnání se situací u nás za 1. republiky. Zaímco o jednáních ohledně tvorby a úprav čs. státního znaku jsme podrobně informováni v poslední době především díky článkům Milana Hlinomaze, významný podíl archivu ministerstva vnitra na provádění úprav četných městských znaků dosud nijak zhodnocen nebyl, ač by si tato sféra jeho činnosti jistě pozornosti zaslouhovala.

— km —

Z činnosti klubu

Heraldický fotoarchiv

Klubu genealogů a heraldiků Ostrava

Mezi zájemci o heraldiku i genealogii je také hodně těch, kteří buď náhodně, nebo systematicky pořizují fotografie znaků, nacházejících se na historických stavbách. Jejich zkušenosti ukazují, že v naší vlasti je jen málo obcí, kde by se nenašlo něco heraldicky zajímavého. Můžeme jen odhadovat, že se jedná o desítky nebo stovky tisíc znaků dochovaných na hradech, zámcích, na kostelích, náhrobcích, domech apod. A každým dnem z nich neúprosný „zub času“ ukrajuje svůj díl. Spíše však agresivní exhaláty v ovzduší a často i nerozumná lidská ruka způsobují postupné poškozování či úplné zničení těchto mimořádně cenných heraldických památek.

Zůstává nakonec tedy jedině fotografie, která věrně zachycuje nejen vlastní podobu, ale i stav těchto znaků v určité době. Proto není jistě potřeba nějak mimořádně zdůrazňovat, jak užitečná a přínosná je činnost lidí, kteří takovéto snímky pořizují.

Osud větších či menších sbírek či jednotlivých fotografií heraldických památek je ve většině případů jednoznačný. Kromě samotného majitele nebo jeho nejbližšího okolí nemá tyto snímky nikdo jiný žádnou šanci spatřit. O tom, že by mohly v budoucnu posloužit jako cenný dokumentační či badatelský materiál, rovněž nemůže být ani řeči.

KGHO proto využil iniciativy několika svých členů a rozhodl se zřídit studijní sbírku fotografií heraldických památek, tzv. „Heraldický fotoarchiv“ (dále jen HFA).

Základním cílem této akce by mělo být:

1. Soustředit na jedno místo a do jedné systematicky řízené sbírky co možná největší množství fotografií heraldických památek z Čech, Moravy a Slezska, tedy v rámci území ČSR.
2. K tomu účelu využít spolupráce heraldiků i jiných zájemců, kteří fotografie heraldických památek

vlastní nebo sami pořizují a kteří budou ochotni tyto snímky pro účely HFA poskytnout.

3. Přispět tak k rozvoji systematického průzkumu a vyhledávání heraldických památek v určitých regionech a zajistit jejich fotodokumentaci.
4. Umožnit využití sbírek HFA nejširší badatelskou veřejností podle stanovených podmínek.

KGHO vyzývá a prosí všechny své členy a další zájemce o podporu této akce a o pomoc při zakládání, rozšiřování a doplňování sbírek HFA.

O spolupráci prosí KGHO rovněž členy:

- Klubu pro českou heraldiku a genealogii při ZK ROH Tesla Strašnice v Praze
- Pobočky Heraldika při České numismatické společnosti v Praze
- Genealogického a heraldického klubu při ZD ROH Královopolské strojírny v Brně
- Genealogické a heraldické sekce při Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci.

KGHO se zároveň obrací na vedení jmenovaných příbuzných organizací s prosbou o poskytnutí duplicitních nebo nevyužitých fotografií z dřívějších vlastních sběrů.

Činnost HFA:

1. HFA se bude skládat ze sbírky fotografií a ze sbírky darovaných negativů.
2. Každá fotografie i darovaný negativ bude označen jménem autora či dárce a dalšími nezbytnými údaji k lokalizaci a bližší identifikaci heraldické památky, včetně data pořízení snímku.
3. Obě sbírky budou v zásadě členěny podle lokalit a jednotlivých objektů. Zároveň bude vedena kartotéka, obsahující místní a personální rejstřík nositelů znaků.
4. Pokud tak neučiní autor či dárce, budou ze všech darovaných nebo zapůjčených(!) negativů pořízeny pozitivy, jež budou zařazeny do sbírky fotografií.
5. Zapůjčené negativy budou v dohodnutých termínech jejich majitelům vráceny.
6. Pro sbírku fotografií jsou přijímány snímky bez

hnědu na formát (příčemž formát 13×18 cm by byl nejvhodnější).

7. Při zařazování snímků do HFA bude vždy respektován jejich autor a datum pořízení. Jistě totiž dojde k tomu, že v různé či stejné době vyfotografují stejný heraldický objekt dva či více autorů.
8. Sběrka fotografií HFA bude považována za hlavní, neboť každý snímek je vlastně unikátem mimořádného významu. Tato sbírka bude proto badatelům přístupna pouze presenčně.
9. Výše jmenovaným genealogicko-heraldicky zaměřeným příbuzným organizacím bude umožněno přímé zapůjčení snímků zařazeným v HFA jen v tom případě, že zaručí nepoškození či ztrátu zapůjčených fotografií.
10. Pouze duplicitní fotografie (budou-li k dispozici) bude možno zapůjčit jednotlivým soukromým badatelům.
11. Jakékoli použití těchto snímků pro publikaci v tisku je možné pouze jen se souhlasem autora a při zachování všech jeho práv, což KGHO není povinen sledovat nebo zaručit.
12. KGHO ve spolupráci s dalšími spolupracujícími GH organizacemi se bude snažit o postupné zveřejňování obsahu sbírek HFA, prozatím formou přepisu přírůstkového katalogu.

Pokyny pro zájemce o spolupráci s HFA:

1. Fotografie i negativy heraldických památek a objektů zasílejte vždy dostatečně zajištěné proti poškození při přepravě poštou a pokud možno doporučeně.
2. Fotografie i negativy označte pokud možno pouze čísly a doplňující údaje uveďte v příloze.
3. Pro snazší zpracování snímků a jejich rychlejší zařazení do HFA uveďte (jsou-li k dispozici) tyto údaje:
 - a) místo pořízení snímku (název obce, okres)
 - b) bližší určení místa (např. portál kostela, hřbitov, nádvoří hradu, ulice, číslo domu apod.)

- c) určení znaku (majitel znaku, datace vzniku atd.)
- d) jméno autora snímku
- e) datum pořízení snímku (byť jen přibližné, např. červen 1988)

Do HFA budou zařazeny i fotografie bez těchto základních údajů, pokud se ovšem podaří určit alespoň lokalitu.

4. Veškeré zásluky pro HFA, korespondenci, včetně dalších námětů, připomínek a oprav, jež by mohly podle Vašeho názoru zlepšit a rozšířit činnost HFA směřujte na jednu z těchto adres:

KGHO — HFA
pošt. schr. 217
729 17 Ostrava

Vladimír Kejla
Vrbenského ul. č. 11
701 00 Ostrava 1

Jubilea členů KGHO ve 2. čtvrtletí 1988

55 let	Pavel Balcárek	17. 4.
60 let	Miloslav Mikulka	20. 4.
	Ing. Miroslav Škrabal	9. 6.
65 let	Jiří Šebeček	10. 4.
	PhDr. Vlastislav Pindroch	30. 4.
	Ing. Lumír Svoboda	17. 5.
70 let	Jan Lang	4. 4.

B l a h o p ř e j e m e !

